

J. B. Jongkind

Le château de Milheung

1878

olieverf op doek, 40 x 62 cm,

J.B. Jongkind,
Lattrop 1819 - 1891 Côte Saint André.
Leerling van A. Schelfhout en van de
Haagse Academie. Vestigde zich in 1846
in Parijs, waar hij studeerde bij Isabey.
Werkte van 1855-1860 in Rotterdam, daarna
in Frankrijk. Schilder van landschappen,
haven- en riviergezichten. Zijn vroege werk
sluit aan bij dat van Schelfhout. In zijn la-
tere werk, waar de atmosfeer en licht een
overheersende plaats gaan innemen, is hij
een voorloper van het impressionisme.

Litteratuur

E. Moreau-Nélaton, *Jongkind raconté par
lui-même*, Parijs, 1918;
P. Signac, *Jongkind*, Parijs, 1927;
C. Roger-Marx, *Jongkind*, Parijs, 1932;
M.F. Hennus, *Jongkind*, Amsterdam z.j.
(Paletserie);
V. Hefting, *Jongkind d'après sa corres-
pondance*, Utrecht, 1969.

Ch. F. Daubigny,
Parijs 1817 - 1878 Parijs.
Leerling van zijn vader E.F. Daubigny en
zijn oom P. Daubigny; werkte bij Granet en
Delaroche. Begon omstreeks 1840 land-
schappen te schilderen in de geest van de
school van Barbizon. Werkte in de omge-
ving van Parijs, in Bretagne en Norman-
dië. Zwierf al schilderend op zijn woon-
boot 'Le Botin' langs de rivieren. Van om-
streeks 1870 af vertonen zijn landschappen

Toen Jongkind dit schilderij maakte, woonde hij al vele jaren in Frank-
rijk. In de zomer van 1878 was hij vanuit Parijs naar La Côte Saint André
in de Dauphiné vertrokken, waar de familie van de met hem bevriende
Madame Fesser een landhuis bezat. De sfeer van het omringende land-
schap inspireerde hem tot talrijke schetsen en aquarellen, die hij in de
openlucht maakte. Zijn schilderijen ontstonden niet buiten maar in zijn
atelier, aan de hand van schetsen.

Op het schilderij 'Le château de Milheung' zien we de contouren van een
kasteel in een landelijke omgeving. Rechts is een brede oprijlaan naar
het slot, dat bestaat uit een hoog bouwwerk met een toren en een poort-
gebouw met gepunte daken. Links van de weg is een weide met hoog
gras. Een lage muur scheidt de wei af van het overige land. In de verte
stroomt een rivier. In de wei staan een paar vrouwen; op de weg onder-
scheiden we een kudde koeien. Opmerkelijk is, dat Jongkind de vrou-
wen en de kudde op dezelfde manier heeft weergegeven als de bomen
om het kasteel of het wateroppervlak van de rivier, als voorwerpen die
deel uitmaken van het totale landschap. Het licht, dat door flarden van
wolken heen schijnt, brengt alle onderdelen van het landschap samen
in een transparante atmosfeer. Vrijwel niets is meer over van het ver-
halende element, dat zijn schilderijen domineerde in de tijd toen hij nog
in Nederland werkte.

In 1846, het jaar waarin hij naar Frankrijk zou vertrekken, schilderde hij
nog een wintergezicht, sterk verwant aan de veelgevraagde stukken van
zijn leermeester Schelfhout. De winterse wolkenluchten, de door klimop
begroeide boerderij, de ophaalbrug, de kale bomen en de bevroren vaar-
ten vormen de achtergrond van het verhaal van ijsgenoegens, zoals het
al vaak verteld was door de schilders van de Nederlandse zeventiende
eeuw. Elk onderdeel van het schilderij is een afzonderlijk tafereel: een
man bindt op een in het ijs vastgevroren schuit zijn schaatsen aan, een
jong paar maakt een schaatstocht, een groep mensen verdringt zich om
een tent met versnaperingen, en een boer, te oud om te schaatsen, ver-
volgt zijn weg over het half besneeuwde pad.

In Jongkinds wintergezicht is meer aan de zeventiende-eeuwse land-
schapskunst ontleend dan aan directe natuurobservatie. De toene-
mende belangstelling voor het landschap maakte, dat men in de tweede
helft van de negentiende eeuw de natuur op een nieuwe wijze ging be-
kijken en weergeven. Sommige schilders gingen in de vrije natuur wer-
ken en legden zich erop toe om waarnemingen van het landschap zo
spontaan mogelijk vast te leggen. Zo schilderde Daubigny graag rivieren
en vijvers, waarvan hij de steeds veranderende weerkaatsing van het

licht vastlegde. Met een opeenvolging van donkere en lichte kleurvlakken bracht hij de stemming van de schemering over een rivier op het doek in zijn 'Rivierlandschap' (zie p. 62). Het is een laat schilderij uit zijn oeuvre, namelijk uit 1874. In dat zelfde jaar exposeerde in Parijs voor het eerst een nieuwe groep landschapsschilders, die door de kunstcritiek al spoedig de naam 'Impressionisten' kreeg toebedeeld.

Eén van de eerste leden van deze groep was Sisley. Evenals Monet schilderde hij vaak hetzelfde onderwerp onder wisselende weersomstandigheden, om de veranderingen van licht en atmosfeer te bestuderen. Dat is bijvoorbeeld het geval met zijn 'Seine bij Le Point-du-Jour' (zie p. 62), waarvan hij in 1878 zes verschillende versies maakte.

Het onderwerp is steeds een promenade langs de Seine met wandelaars en boten op de rivier. Sisley bouwde dit schilderij op uit vlakken, die bestaan uit kleine penseelstreken van verschillende kleur, die met elkaar de indruk weergeven van het gezeefde licht van een rivierlandschap op een bewolkte dag.

Ook bij Jongkind zagen we deze techniek in zijn 'Le château de Milheung'. De impressionisten beschouwden hem, juist om zijn weergave van licht en atmosfeer, als een voorloper van wat zij nastreefden in de schilderkunst.

een bredere schilderswijze. Daubigny wordt beschouwd als een voorloper van het impressionisme.

Litteratuur

E. Moreau-Nélaton, *Daubigny raconté par lui-même*, Parijs, 1925;
R.J. Wickenden, *Daubigny*, New York z.j.

A. Sisley,
Parijs 1839 - 1899 Moret-sur-Loing.
Leerling van Gleyre 1862-1863 in wiens atelier hij Monet, Renoir en Bazille ontmoette. Nam deel aan de eerste impressionisten-tentoonstelling in 1874. Werkzaam in Sèvres, van 1822 af in Moret. Reisde naar Engeland in 1875 en 1897. Schilderde vooral riviergezichten. In zijn vroege werk beïnvloed door Corot; omstreeks 1870 ging hij tot de impressionistische schilderwijze over. Na 1882 sterk onder invloed van Monet.

Litteratuur

G. Geffroy, *Sisley*, Brugge, 1923;
F. Daulte, *Alfred Sisley, catalogue raisonné de l'œuvre peint*, Lausanne, 1959.

